

עלילותיו של י.ב.

החובב לשען מרחוב המלך ג'ורג' בתל-אביב להשתמש במגרש, כדי להכנס לשיכון קבוע. אחרי חיפושים קצרים, מצאו השנים קבלן זרועות תל-אביבי שהסכים להקים בית משותף גדול, להקצות להם תמורת המגרש שתי דירות-חינם משוכללות בבנין החדש.

משהוקם הבנין, נכנסו בנציוני וכהן איש-איש לדירתו. השותפים הפכו מעתה גם לשכנים. היחסים בין השנים נתהקרו יותר ויותר. חוג מכריו של בנציוני גדל והלך, כדבדב עם הקמת דירתו החדשה ופיתוח כשרונות הציר שלו. למסיבות הגדולות שהיה עורך בדירה המרווחת, היו מזומנים מחוג למשפחת כהן השכנה, גם ציירים רבים, אמנים ואנשי רוח, אותם הכיר בנציוני בתערוכות ציור ובמועדונים סגורים כמו מילוא. המסיבות נערכו ביד רחבה, אף כי דעתו של אחד מארחיו, לא עלה על צילו של ספק כי בנציוני מתפרנס ממקור הכנסה בלתי ברור, אך יציב למדי.

★ ★ ★ ציור משוטט בדיקה

שנים אחדות אחרי שהקים את הדירה החדשה ברחוב ז'בוטינסקי, ניגש בנציוני, שעדיין לא עסק בשום עבודה קבועה, למבצע חדש. למכרו הקבועים ולידיו היה מספר בהתלהבות על פרטי המבצע: הקמת חיליה מפוארת בת שלוש קומות, באחד מ' רובעי העשירים בצפון תל-אביב.

בנציוני בעצמו עסק בכל פרט ופרט מחלקי הבנין. תכנית מוקנת לו הרחלה, שהיתה עתידה לעלות מאה אלף לירות עד להש' למתה, היתה מוצבת בחדר האורחים של דירתו. הקבלן שביצע את העבודה לא הת' אונן כמעט אף פעם על עיכוב בתשלומים, בהתאם למועדי פרעונם כפי שנקבעו מראש. לפעמים היה מתעכב, מפני שנמצא באותה תקופה בחוץ-לארץ, סיפר הקבלן.

הנסיעות לחו"ל החלו בשלוש השנים ה' אחרונות. מכריו וידידיו של בנציוני לא תמהו מעולם על הנסיעות התכופות, כי כמעט מכל לקח הצייר גם את אשתו. לא אחת כהל אחד מחוג מכריו של בנציוני היה יוצא לחוץ-לארץ באמתלה זו או אחרת, מדי שנה בשנה. העובדה כי אחד מאנשי החוג יוצא יותר מפעם אחת בשנה את המדינה, לא העלתה חשדות.

עבודת הבניה בחילה החדשה ברחוב בני-משה, לא נפסקו אפילו לרגע. אולם גם בעיצומה של הקמת הבנין החדש, לא הפסיק בנציוני מלעסוק בציור. רק לפני חודשים אחדים - מספרים אנשי המוזיאון בתל-אביב - הקים מהומה עצומה, בגלל סירובה של חצות התערוכות לקבל את עבודותיו לתצוגה הכללית.

★ ★ ★ ציור מבוער לחזון

אחד מזילות החזון, לפני כ-3 חודשים, הבחינו שכנים בדמות חשודה של הסתובבה בין הצריפים בשכונת נווריה שבצפון תל-אביב. השוטרים שהוזעקו ל' מקום, עצרו גבר לבוש בגדים נאים, שלא יכול היה להסביר את סיבת המצאותו ב' שכונה הרחוקה מביתו.

בנציוני נעצר ונפתח נגדו חק' באשמת שוטטות. אולם, מבלי לפתוח בחקירה מקי' פה ועל סמך בקשה חסרת-ביסוס, הסכים ראש הענף הפלילי אריה שמילגובסקי לסגור את החק', אחרי שהתקיימה ישיבה אחת בפני שופט השלום בתל-אביב.

שוב היה בנציוני חופשי לנפשו. בכל יום ראשון היה מוביל כמה ציירים מכירים ב' מכונית האירו וייליס החדשה שרכש, לסיור במקומות נוף יפים ברחבי הארץ. בשאר ימות השבוע, היה קם קרוב לשעות ה' צהרניים, יוצא מיד לחילה הנמצאת בבניה, כדי להשגיח על ביצוע נכון ומדויק של מרתף היין, או על כתיבת האור של האטליה הנהדר בקומה העליונה. "צריך לדעת את סוד החיים", אמר לידידיו, שניסו לחקרו מהיכן הוא מוצא את המקררות למימון הארמון המפואר וחיייו חסרי הדאגה.

לפני כשבועה שבועות שוב נעצר בנציוני, בתוך מרפסת אחד הבתים ברחוב ברטנור בתל-אביב. "אני צייר חובב", הסביר לסמל הניידת שהוזעקה למקום על ידי אחד ה' שכנים, שהרגיש בתנועה חשודה על מרפסת

מזוי בשטח זה, נחבל ישראל הצעיר לעבור בה במחלקת המדינות והמיפוי הממשלתית. אשתו מספרת כי הבריטים, שהעריכו את כשרונותיו, הסילו עליו בתקופת מלחמת העולם השנייה משימות חשובות ביותר מ' שרטוט מפות צבאיות סודיות ועד ציור שטרי כסף ומטבעות מנטוריים.

ישראל לא הסתפק בכשרונותיו ועבודתו בשרטוט. כבר בתקופה בה עבד במחלקת המדינות הממשלתית, היו כמה ממקורביו מתחכי קרקעות: באמצעותם היה קונה ר' מוכר שטחי אדמה שונים בתל-אביב, בבתי-ים ומעבר לירקון.

בשנות השלושים, כשעבודתו במחלקת ה' מדינות הממשלתית הפכה להיות עבודת-קבע נשא ישראל אשה, גננת במקצועה, אתה יחד התגורר במשך עשר שנים בביתו של סעדיה שושני, חבר מועצת עיריית תל-אביב. באותו בית, ברחוב הלינסקי 69, מחזיקה אשתו של בנציוני גן ילדים משגשג, הקיים גם כיום, בהנהלתה. בגן זה הצטיינה בניחול זול - למרות שמספר הילדים עצום, לא העסיקה בו גננת-עוזרת, אלא נערות זולות ובלתי-מקצועיות.

השרטט הצעיר והמצליח עשה חיל. רק כחם אחד מעיב על תולדות חייו הבהירים, עד לקמת מדינת ישראל: בשנת 1944 נעצר ונכלא בידי ממשלת המנדט ואף הובא לדין באשמת "כניסה לבית מגורים מתוך כוונה לגנוב". בנציוני שנפתש כשבידו שעון, נשפט והורשע בחק' זה. בית המשפט, שהתחשב בעברו הנקי, הטיל עליו קנס של חמש לירות וערבות להתנהגות טובה למשך שנה אחת. בכל זאת, שבחו חבריו של בנציוני ל' עבודה את השרטט הכשרוני, למרות שהת' נהגותו ויחסו אליהם לא היו מן המשופרים ביותר. רבים מהם אפילו לא ידעו על פרשת המשפט הגניבה.

משהוקמה מדינת ישראל, היה זה אך טבעי שישראל בנציוני, אחד המומחים בהא הידיעה לשרטוט מפות בישראל, יתייצב מיד לציירת העם. בתור שכזה, קיבל בנציוני על עצמו הדרכת קורס סודי לטופוגרפיה. כשחזר בנציוני ממסעו זה, לא חזר עוד לעבודה במחלקת המדינות הממשלתית. חבריו לעבודה יכלו רק לשער מהי הסיבה: "תארת' לעצמי שבנציוני הצליח לעשות קצת כסף בתקופת השליחות", אמר אחד.

★ ★ ★ מקור הכנסה יציב

מרות שהיה מחוסר מקום עבודה קבוע, נראה היה למכריו ולחבריו כי ישראל בנציוני אינו סובל ממחסור כלשהו. השרטט המוכשר פיתח את כשרונותיו בכיחן חדש לגמרי: בשעות בהן היה פנוי משיחות ארוכות עם מתחכי קרקעות וספרי דירות אתם ניהל שורה של עסקים בלתי ברורים כל צרכם, עסק בנציוני בתחביבו החדש: הציור.

אולם, למרות שבנציוני התייחס לציור ברצינות הכי גמורה, לא היה יחסם של האמנים המוכרים דומה לשלו. נסיונותיו להכניס את עבודות הציור שהשלים לתע' רוכות האמנים הכלליות, או בקשתו להכנס לאגודת הציירים, נתקלו בהתנגדות. הוא מציר כמו ילד מפגור, התבטא באחת ההזדמנויות צייר מפורסם. הערכה שלילית זו לא מנעה מציירים רבים לבקר בביתו של בנציוני לעיתים קרובות, להימנות על ידידיו הקרובים ביותר. "זוהי טעות איומה", אמר השבוע צייר מפורסם, כשנודע לו על מעצרו של ידידו. "זוהי כהדאי סנסאציה חסרת-יסוד של העתונות הצהובה..."

נראה היה שבנציוני ערך באחד הימים עסקים מוצלחים מאד כשטח המגרשים ו' הדירות, כי בתקופה מסוימת נעלם הצייר הטריון מחוגיהם של העוסקים בספרות. "התחלתי לצייר", אמר בנציוני לספרים שהיה נפגש אתם לעיתים ברחוב, "אני לא עוסק בתיווך יותר". באותה תקופה המשיכה אשתו לנהל בהצלחה את גן הילדים הגדול שלה ברחוב לוינסקי.

הוראות המשטרה במקרים כאלה הן ברורות ביותר. הבלשים הועיקו בטלפון את סגן מפקח מחוזי אריה שמילגובסקי-נאור, ראש הענף הפלילי מחוז תל-אביב. "אדם שנצטר במסיבות ששונות הציע לנו 1000 לירות שוחד", מסרו השוטרים למפקדם.

תוך זמן קצר החלה החקירה. עוד לפני שהספיק שמילגובסקי להגיע למטה, החליט העציר לספר את האמת: "באתי לחצר בה נתפשתי במטרה לפרוץ לדירה שבקומת ה' קרקע", סיפר לחוקריו, "פרצתי הלילה לש' לוש דירות אחרות, אך לא מצאתי בהן כלום".

הסיפור שנאמר בפשטות כאילו היה מעשה של יום-יום, הדהים את השוטרים. הם סרבו להאמין שהגבר הישן לפניו הוא פורץ מועד. אולם שמילגובסקי שהגיע למקום, פיזר את ספקותיהם. מתוך מבטו ושאלותיו, לא היה ספק כי הוא מכיר כבר את העציר היושב לפניו.

החוקרים החלו בגבית הורעה מן העציר. אחרי שחתם עליה יצא ישראל בנציוני יחד עם חוקריו לדירתו. לעיני השוטרים נתגלתה דירת פאר משוכללת, מרוהטת ברהיטים ה' יקרים והטובים ביותר. אשתו של ישראל בנציוני פתחה לפנייהם את הדלת, כשמשאר חדרי הדירה מציצים אל האורחים הבלתי-קראים שלושת בני המשפחה האחרים: ילדיו של בנציוני.

במשך עשרת הימים ממעצרו ועד להארכת פקודת המעצר נגדו בבית משפט השלום בתל-אביב, העביר בנציוני את חוקריו ה' משטרה יומם ולילה. כשהודה בתום עשרת הימים בכיצוע 160 התפרצויות במשך ארבע השנים האחרונות, לא תמה עדיין כנראה פרשת האדאיות של הפורץ העשירי, בעל הדירה המפוארת והחילה המהודרת בת שלוש הקומות הניצבת עדיין בבניה.

★ ★ ★ מפות סודיות וקורס סודי

ישראל מנשקוביץ' נולד לפני 47 שנים בליטא. הוא עלה לארץ-ישראל יחד עם הוריו בעודו ילד, והשתקע יחד אתם בירושלים, מקום בו הם מתגוררים עד היום.

כבר היותו עלם, התבלט ישראל בכש' רונותיו המגננים והבולטים. אחרי שסיים את חוק הלימודים שלו בבית-ספר תיכון, מימנו הוריו את לימודיו במקצוע השרטוט.

עם ידיעות מקיפות בשרטוט וכשרון בלתי

כנים מודיעים על תנועה חשודה בחצר הבית מספר 41 בשדרות הקרן הקיימת. קריאה תמימה זו, שנתקבלה בכל ניירות הצפון בליל שבת, לפני עשרה ימים, הביאה בעקבותיה את אחת מפרשות הפסע המקוריות ביותר בתולדות מדינת ישראל. יום ששי הוא אחד הימים השקטים ביותר לשוטרי תל-אביב. משום כך, משנתקבלה ההודעה השגרתית ממוקד המחוז, מיהרו לשדרות הקרן הקיימת כל הניירות שהיו פנויות באותה שעה.

הניידת הראשונה שהגיעה למקום היתה זו של מדור הביולוש המחוזי. הבלשים ב' גדים אורחים הקיפו בתמרון שיגרתית את החצר החשודה, כששנים מהם ממחרים לה' כנס פנימה. בתוך החצר מצאו הבלשים שמש ונחום פדהצור גבר בעל קומה בינונית ומוצק, שהסתכל בהם בעינים בוהות. "מה אתה עושה כאן ארוניז' שאלו אותם הבלשים, כשהם בטוחים כבר בעצם שלא היתה זו אלא אועקת שרא. לא היה להם אפילו צל של ספק כי הגבר לבוש הדהר, שכל הופעתו העידה כי מעולם לא היה ולא יהיה פושע, נודמן לחצר ללא כל כוונת זדון.

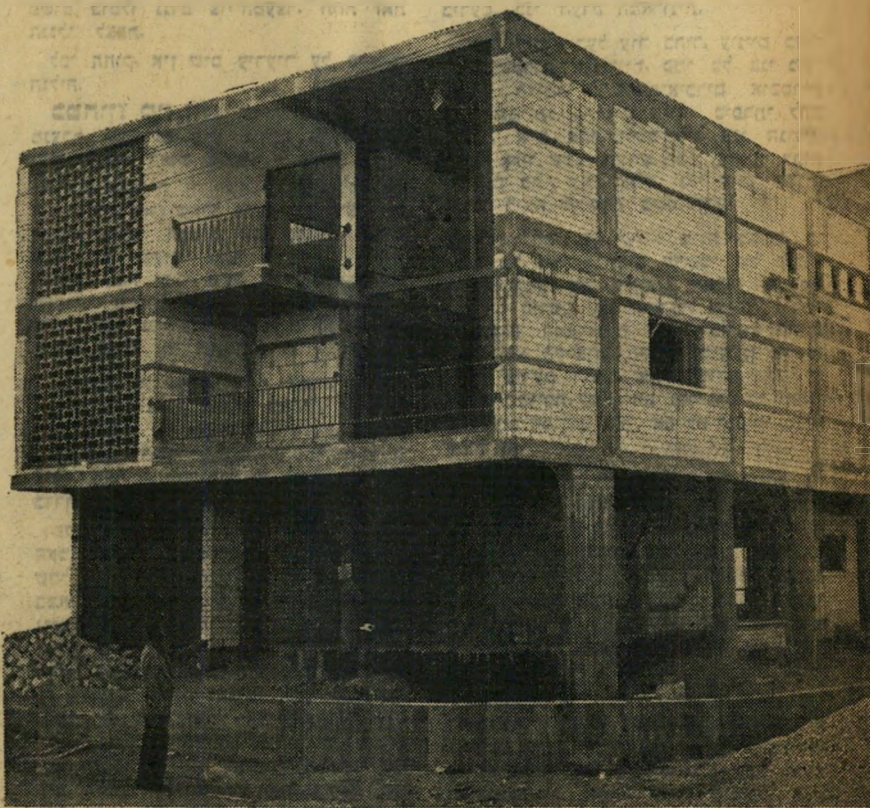
"עובד אותי. אני אתן לכם אלף לירות", השיב האיש, כשהוא משליך חפץ כהה בידו האחת. הבלשים הודקפו בתמהון: גם ה' תשובה המשונה וגם החפץ שזנרק, עוררו את חשדותיהם כהרף עין. מבט נוסף והם הבחינו בידיו של האיש, שהיו מכוסות ב' כפפות. בחיפוש מהיר, לאור פנסים, נמצא מברג קטן בתוך השיחים.

הבלשים לא רצו לחקור יותר. הם אספו את המברג וציוו על האיש ללכת איתם למשרדי מדור הביולוש. כשהסבירו לו שמש ופדהצור כי הוא נמצא במעצר, זכו להפתעה נוספת, השניה, אך לא האחרונה באותו ערב: "יש לי מכונית בחוק", הסביר להם העציר, "אני אסע בה למשטרה".

בחוק, מברוק כמה בחים מהחצר בה נעצר, חנתה מכונית אירו וליט מפוארת. כששוטר מזוין לידו, יצא העציר בחליפה ההדרה ובכפפות אל תחנת המשטרה.

★ ★ ★ ארבע דירות ללינה

משטרה החלה החקירה. העציר זיהה את עצמו: ישראל בנציוני, צייר מרחוב ז'בוטינסקי 70 בתל-אביב.

הארמון בן שלוש הקומות ניצב ברחוב בני-משה 16 בתל-אביב. קומת הקרקע תפוסה על-ידי בריכת-שחיה ואולם-ציור ענקי. הבית רשום על שם אשתו, עדה בנציוני, ואייאפשר להחרימו כדי לתחזיר את ערך-החפצים לקרובות הנגיבות.